

9 – ТАРАУ

ШЕТКІ ҚАН ТАМЫРЛАРЫНЫҢ ЖҮЙЕСІ 1

Сізге қойылатын ұқсас сұрақтар:

- Науқастың жүрек-тамыр шеткі жүйесін тексеру
- Тамыр соғысын анықтау
- Бюргер сынақтамасын (Buerger's test) жүргізу
- Тамыр соғысын Доплер (Doppler) құралымен тексеру
- Тобық қысым көрсеткішіне қандай баға бересіз?

Жүрек-тамыр жүйесін тексеру

1. Өз-өзіңізді таныстырып, науқастан тексеруге рұқсат сұраңыз
2. Мыналарды анықтаңыз (науқас төсекте жатады):

Жалпы:

- Науқасты толық қарап шығыңыз
- Жүрек-тамыр ауруының нақты белгілерін іздеңіз
- Емделушінің қолын қарау барысында, никотин іздері, сіңір тартылуы, тырнақ жабынының құруы, қан құйылу салдары және тырнақ қабығының өзгерісін зерттеңіз.
- Тері мен шаштың өзгерісін тексере отырып, күре тамыр ауруының белгілері-терінің ашық реңі мен жұқа болуы, шаштың түсуін анықтаңыз.

Арнайы:

- Аяқтарын тексеру:
- Аяқ түсін-бозарған, көкшіл немесе қызыл реңді?
- Хирургиялық тыртық немесе алынып тасталған тұстар
- Қантамырының ақауы-липодерматосклероз, экзема (қышыну), түссіздену
- Қантамырдағы науа тәрізді ойыс-жүрек-тамыры ауруы кезінде көктамыр аяқ-қолды бойлай оралады және ұсақ ойық түрінде пайда болады.
- Жараның пайда болуы-жараның орнын, пішінін анықтаңыз.

Ескерту: күретамыр жарасы әдетте шығыңқы түрде және басылатын тұстарда кездеседі- тобықтың шеткі және ортаңғы аясы, аяқ-қол саусақтары, бірінші мен бесінші бармақтың басы, өкше мен бармақ арасы жарылуы- сондықтан өкше асты мен

бармақтарды тексеруді ұмытпаңыз (көбінесе қан тамыр жарасы балтыр маңында пайда болады (сирактық ора төмен тұсы).

- Гангрена

3. Ұстап көру

- Қолыңыздың сыртымен екі аяқтың температурасын (қызуын) байқаңыз.
- Екі аяқтың бармағындағы қылтамырлардың толу уақытын анықтаңыз (қалыпты жағдай <2 сек).

- **Бюргер (Buerger) сынақтамасын** жүргізіңіз:

- Науқасты арқасымен жатыр, емделушіден қозғалу кезінде жамбаста ауыру немесе қимылдың шектелуі барын сұраңыз. Сонан соң, екі аяқты баяу көтеріп (10 градусқа көтере отырып, 10 сек бойы сол қалыпта тұру), олардың бозару бұрышының шамасын анықтаңыз (**9.1 сурет**). Бұл **Бюргер (Buerger) тобық**, яғни- қалыпты кезде 90 градустан асуы тиіс(жамбастан жоғары тұста аяқ бүгілсе де, аяқ түсінің өзгеруі болмауы қажет). Жүрек-тамыр ауруы бар науқасты, қажетті бұрыш шамасына көтерілгенде аяқ түсі бозаруы мүмкін. Егер бұрыш шамасы 25-30-дан төмен болса, онда бұл ишемияның (қанның бір жерде азаюы) ауыр немесе асқынған түрін білдіреді.
- Осы сынақты аяқтауда, қар тамырларының ақауларын анық кейіпте көріп, сипаттауға болады.

9.1 сурет

- Бюргер бұрыш шамасын білгеннен соң, емделушінің аяғын кереуеттен әрі түсіріп, айналу сәтін бақылаңыз (**9.2 сурет**) егер ақау болмаса, онда түстің құбылуы болмайды, ал жүрек-тамыр ауруы бар пациенттің аяғы, гиперемия(дененің бір бөлігінің қанға шамадан тыс толуы) әсерінен қоңырқай немесе күлгін түске боялады. Бұл Бюргер тестінің оң нәтижесін білдіреді.

Қан тамырларының толысу уақытын белгілеңіз.

9.2 сурет

Екі аяқтың тамыр соғысын тексеріңіз:

- **Жамбас** (сан сүйегі)- шаптың орта тұсын басып көру.
- **Тізе асты** - тізе 30 градусқа бүгілген, тізе асты ойығының ортасын қаттырақ басу (**9.3 сурет**).

Ескерту:тізе асты күретамыры терең орналасады, сондықтан оны кей кездері табу қиын.

сурет 9.3

- **Артқы жіліншік** (ортан жілік) - артқы жіліншіктен ортаңғы тұсына дейін басып көріңіз, ортаңғы жіліншек пен өкше сіңірі (Ахил сіңірі) арасының 2/3 бөлігі (**9.4 сурет**).

9.4 сурет

- **Аяқтың сыртқы жағындағы бас бармақ** сіңірінің бүйір жағын жазып, саусақпен басып көру(**9.5 сурет**).

9.5 сурет

Егер сезілмей жатса, онда Доплер ультрадыбысын қолданғаныңыз дұрыс (9.6 сурет).

9.6 сурет

Ескерту: артериялы сигналдың (дыбыстың) қалыпты күйі 3 фазалы:

- 1-ші фаза- қанның жүректен тарауы
- 2-ші фаза-артерия(күре тамыр) қабырғасының сәл итеруінен туындайтын кері ағыс(қанның кері бағытта ағуы)
- 3-ші фаза-тамыр жолдары босағаннан кейінгі болатын тіке ағыс.

Қан тамыры ауруы кезінде, кері ағыстың жоғалуы(босауы) байқалады, сондықтан сигнал бір фазалы болады. Ал егер тарылу болса, онда сигнал тіпті өшіп, тек бір фазалы сигнал естілуі мүмкін.

Соған қоса, сәулелік тамыр соғысы мен баяулауын тексеруді естен шығармаңыз.

$$\text{ТИҚК} = \frac{\text{тобық жоғары артериалды қысым}}{\text{иық жоғары артериалды қысым.}}$$

ТИҚК нәтижесі, жүрек-тамыр ауруының нақты шамасын береді. Қалыпты ТИҚК >1.0

Егер ТИҚК шамасы келесідей болса:

- 0.7-1=аурудың бастапқы деңгейі (емделуші ақсап жүреді)
- 0.5-0.7=орта деңгейлі ауру(пациент аурушаңтүрде)
- <0.5-0.3=(абсолютті қысым <50)=асқынған деңгей(қатерлі ишемия)

1. Тексеруді аяқтау

2. Науқасқа рахмет айту.

DOCTORS ACADEMY

BETTER EDUCATION. BETTER HEALTH.

Doctors Academy is an UK-based International Non-Profit Organisation comprising of doctors, dentists and scientists that undertakes a diverse range of educational activities globally. The aim of the Academy is to disseminate information and exchange medical knowledge between professionals from diverse backgrounds working in a variety of healthcare settings. This is achieved by the provision of a number of attendance courses, publishing house, online resources and international events/ competitions.

Courses (a selection):

Undergraduate:

- Final Year Medicine and Surgical Revision Courses
- Training the Clinical Anatomy Trainer
- Clinical Anatomy as Applied to Trauma and Emergency Medicine
- Surgical Anatomy of Important Operative Procedures
- Future Surgeons: Key Skills (RCSEd delivered)
- Structured Introduction to Surgical Skills

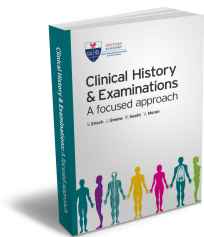
Postgraduate:

- MRCS Part A
- MRCEM Part A
- MRCS Part B OSCE
- DOHNS: Intensive Revision & OSCE
- Intercollegiate Basic Surgical Skills (RCSEd delivered)
- MRCP PACES Part 2
- FRCS (General Surgery) Exit Exam
- Cadaveric Ultrasound-Guided Musculoskeletal Intervention Course
- Ultrasound-Assisted Botulinum Toxin Injection for Neuromuscular Disorders
- Live Advanced Laparoscopic Colorectal Course

Forthcoming key events:

- **International Medical Summer School**
Manchester, 1st - 5th August 2016
- **International Academic Research Conference**
Manchester, 6th August 2016
- **World University Anatomy Challenge**
Manchester, 5th August 2016

Publications

publications.doctorsacademy.org

World Journal of Medical Education & Research

Peer-reviewed academic journal
with ISSN.

- No fee to view, read and download articles
- No subscription charges
- No submission fees
- No manuscript processing fee
- No publishing fee
- No cost to read, write or publish!

wjmer.co.uk

Online Revision Resources

DoctorExams consists of 1000s of questions with detailed explanations in MCQ, EMQ, SBA and SAQ formats. Questions are written by the Doctors Academy group of experienced clinicians and clinical academics, with mock exams and feedback on performance included to aid a candidate's focused revision of topics. Based on past exams, these questions are carefully crafted to suit the requirements of undergraduate students & postgraduate trainees undertaking relevant speciality exams.

Resources for:

- Medical Students
- Dental Students
- International Entrance Exams
- MRCS Exams
- General Surgery Exams
- Plastic Surgery Exams
- DOHNS Exams

www.doctorexams.co.uk

www.doctorsacademy.org